

Ar taps populiaria „Brandos“ keturkovė? (Preamble)

Reikia pripažinti, kad dar nėra daugiakovės, kuri tenkintų visų veteranų norus (matyt, tokios daugiakovės ir negali būti). Pavyzdžiui, klasikinę metikų penkiakovę sudaro net dvi kūjo metimo rungtytys, taigi ji teikia pirmenybę kūjininkams, šotorama teikia pirmenybę rutulininkams, o Ervino Kollmaro dešimtkovė yra labai gremėzdiška.

Be abejo, universaliausia iš žinomų daugiakovių yra Ervino Kollmaro dešimtkovė. Ji apjungia ir klasikinės, ir neklasikinės metimų rungtytys. Rungtytys parinktos taip, kad pasiekti pergalę vienodas galimybes turi tiek rutulio stūmikai, tiek disko, ieties ar kūjo metikai. Laimėti Kollmaro daugiakovės varžybas gali tik universalus, stiprus, staigus, koordinuotas ir ištvėringas metikas veteranas. Tokios daugiakovės nugalėtojas pelnytai gali būti tituluojamas metikų varžybų karaliumi. Bet, kaip buvo minėta, universalioji Ervino Kollmaro dešimtkovė yra labai gremėzdiška: reikia 30 įrankių (14 iš jų nestandartiniai), šešių sektorių, specialių taškų skaičiavimo lentelių; varžybos labai ilgos, sudėtingos, sekinančios. Todėl laikui bėgant Kollmaro dešimtkovės varžybos prarado populiarumą. Dabar daug populiareesnės yra mažesnės apimties daugiakovės ir pavienės rungtytys. Be to, palaipsniui atsisakoma klasikinių rungčių.

Populiariausių metikų veteranų varžybų (pasaulio ir Europos neklasikinių rungčių pirmenybių, vykdomų Tatoje, Welse, Juterboge) daugiakovių ir rungčių pasirinkimas rodo, kad šotorama, šokorama ir šperorama, tampa klasika tarp neklasikinių metimo rungčių. Sportininkas, pasiekęs pergalę trialono varžybose (šotorama+šokorama+šperorama), pelnytai gali būti laikomas geriausiu varžybų metiku. Bet, vėl gi, tai sunkios, ilgai besitęsiančios daugiakovės (sportininkai turi vienuolikoje rungčių atlikti po tris įskaitinius bandymus). Tokių rungčių įrašymas į varžybų programa pasiteisina tik tuomet, kai varžybos tęsiasi kelias dienas (pavyzdžiui, pasaulio ir Europos pirmenybės). Bet jeigu varžybos vyksta vieną dieną, tai „praėjus“ šotorama, šokoramą ir šperoramą, kitoms rungtyms nei laiko, nei jėgų nelieka. Pripažinkime, kad vienadienės varžybos yra populiariausios. Net Lenkijos pirmenybės vyksta tik vieną dieną. Todėl siūloma nauja daugiakovė.

Remiamasi patirtimi lietuviškų daugiakovių, kurios nepraranda populiarumo jau beveik 20 metų. Rengiant jų nuostatus buvo laikomasi šių principų: 1) atsisakyta skirtingų masių įrankių (pasirinktos tokios masės, kurios geriausiai tinka penkiasdešimtmečiams sportininkams); 2) iki minimumo sumažinti reikalavimai varžybų organizavimui: užtenka vieno elementariai įrengto sektoriaus ir 50 m ilgio bei 25m pločio lygios pievos juostos (taigi, varžyboms nėra būtinas stadionas, jas galima vykdyti pievoje prie upės ar ežero), sektorius tokių matmenų, kad gali būti surenkamas ir lengvai transportuojamas lengvuoju automobiliu; 3) atsisakoma taškų skaičiavimo lentelių - naudojami žymiai paprastesni rungties koeficientai (nustatomi statistiškai apdorojant rezultatus); 4) visi metimai atliekami iš vietos (taip siekiama suvienodinti buvusių profesionalų ir "mėgėjų" galimybes; 5) panaudojus metinius amžiaus koeficientus išaiškinami absoliutūs nugalėtojai ir prizininkai (vykdomas reitingavimas).

Šie principai buvo pritaikyti populiariosioms LSW daugiakovėms: šotoramai, šokoramai ir šperoramai. Taip gimė BRANDOS trikovės varžybos. Jų esmė - iš kiekvienos daugiakovės paimti tik vienos masės rutulį (rezultatų analizė rodo, kad jeigu, pavyzdžiui, šotoramos rungtyje sportininkas yra pajėgiausias, tai jis, paprastai, būna pajėgiausias ir stumdant visų penkių masių rutulius). Taigi, kad išsiaiškinti, koks jis rutulio stūmikas, visiškai pakanka stumti vienos masės rutulį. Tas pats pasakytina ir apie šokoramą ir šperoramą. Pasirinkti visų daugiakovių pirmieji rutuliai. Taigi visi sportininkai stums 5 kg rutulį, disko judesiu mes 3 kg rutulį, o ieties metimo judesiu mes 2 kg rutulį. Moterų atitinkamų rutulių masės yra 3 kg, 2 kg ir 1,5 kg. Visų rungčių įtaką galutiniam rezultatui įvertinama rungties koeficientu. Pavyzdžiui, statistikai nustatytas rutulio stūmimo rungties koeficientas lygus 1,8. Tai reiškia, kad sportininkas, nustūmęs rutulį 12,00 m ir disko metimo judesiu numetęs rutulį 21,60 m, yra vienodai pajėgus kaip rutulio stūmikas ir kaip disko metikas.

Rungčių koeficientai nustatyti atlikus statistinę analizę rezultatų, paimtų iš šių varžybų:

- 1) Pasaulio neklasikinių metimo rungčių pirmenybių (Tata 2007, 2009, 2011);
- 2) Europos neklasikinių metimo rungčių pirmenybių (Velsas 2004, Juterbogas 2006, 2008, 2010);
- 3) Lenkijos neklasikinių metimo rungčių pirmenybių (Sopotas 2010, 2011);
- 4) Lietuvoje vykdytų varžybų (Druskininkai, 2009).

Metiniai amžiaus koeficientai nustatyti panaudojus kaimiškosios metikų daugiakovės rezultatus. Šios varžybos vykdomos jau 16 metų, todėl yra sukaupta daug statistinės medžiagos (daugiakovę sudaro rutulio stūmimas iš vietos, disko metimas iš vietos, ieties metimas iš vietos, kūjo metimas iš vietos, rutulio metimas dviem rankomis per galvą, rutulio metimas dviem rankomis iš apačios). Tai daugiakovė, kurios pirmosios keturios rungtytys skiriamos rutulininkams, diskinininkams, ietininkams ir kūjo metikams, paskutinės dvi rungtytys – tiesiog stipriems veteranams. Taigi iš tokių duomenų nustatyti amžiaus koeficientai yra universalūs ir ypač tinka aprašomai daugiakovei.

Kai buvo parengti BRANDOS trikovės nuostatai, staiga toptelėjo mintis, kad nuskriausti liko kūjo metikai. Todėl į daugiakovę buvo įtrauktas IGMAND kūjo metimas (8 kg vyrams, 5 kg moterims). Dabar galima teigti, kad sportininkas, laimėjęs BRANDOS keturkovę, gali būti laikomas universaliausiu varžybų dalyviu. Be to, šią keturkovę pelnytai galima laikyti vienos dienos daugiakove. Ją atlikus, tikrai dalį jėgų ir laiko kitoms rungtyms.

Dr. Kęstutis Vislavičius

BRANDOS keturkovės (trikovės) NUOSTATAI

Metiniai
amžiaus
koeficientai

MAK	Age
1.000	30
1.006	31
1.012	32
1.018	33
1.025	34
1.033	35
1.040	36
1.048	37
1.056	38
1.065	39
1.074	40
1.084	41
1.094	42
1.104	43
1.115	44
1.127	45
1.139	46
1.151	47
1.164	48
1.178	49
1.192	50
1.207	51
1.223	52
1.239	53
1.256	54
1.273	55
1.292	56
1.311	57
1.330	58
1.351	59
1.373	60
1.395	61
1.419	62
1.443	63
1.468	64
1.495	65
1.523	66
1.551	67
1.581	68
1.612	69
1.645	70
1.679	71
1.714	72
1.751	73
1.790	74
1.830	75
1.872	76
1.915	77
1.961	78
2.009	79
2.058	80
2.110	81
2.165	82
2.221	83
2.281	84
2.343	85
2.407	86
2.475	87
2.546	88
2.620	89
2.698	90

1. RUNGTYŠ

- 1.1. Rutulio stūmimas iš vietos (neleidžiama atraminės kojos paslinkti stūmimo kryptimi).
- 1.2. Rutulio metimas iš vietos disko metimo judesiu (neleidžiama apsisukti kūno ašies atžvilgiu).
- 1.3. Rutulio metimas iš vietos ieties metimo judesiu (neleidžiama pernešti svorio centrą per atraminę koją, t.y. žengti žingsnį).
- 1.4. IGMAND kūjo metimas iš vietos (neleidžiama apsisukti kūno ašies atžvilgiu).

Pastaba. Jokie kiti apribojimai, negalioja.

2. ĮRANKIŲ MASĖ IR RUNGČIŲ KOEFICIENTAI

Rungtis	Vyrai		Moterys	
	Įrankio masė	Rungties koeficientas	Įrankio masė	Rungties koeficientas
1. Rutulio stūmimas	5 kg	1,8	3 kg	1,8
2. Rutulio metimas disko metimo judesiu	3 kg	1,0	2 kg	1,0
3. Rutulio metimas ieties metimo judesiu	2 kg	1,0	1,5 kg	1,1
4. IGMAND kūjo metimas	8 kg	1,0	5 kg	0,9

3. VARŽYBŲ VYKDYMO SĄLYGOS

- 3.1. Rungčių vykdymo eiliškumą nustato varžybų vyriausiasis teisėjas.
- 3.2. Visi kiekvienos rungties dalyviai turi teisę į vieną bandomąjį metimą.
- 3.3. Trys įskaitiniai metimai atliekami po vieną. Visus tris metimus atlikti iš karto galima tik leidus varžybų vyriausiajam teisėjui.

4. NUGALĖTOJŲ IŠAIŠKINIMAS

- 4.1. Varžybų organizatoriai gali rengti trikovės (pirmos tris rungtys) arba keturkovės (visos keturios rungtys) varžybas.
- 4.2. Varžybų nugalėtojas yra varžybų dalyvis, kurio trikovės ar keturkovės perskaičiuotų rezultatų suma yra didžiausia. Kiekvienos rungties perskaičiuotas rezultatas gaunamas pasiektą rezultatą dauginant iš rungties koeficiento ir metinio amžiaus koeficiento. Jeigu du ar daugiau dalyvių pasiekia vienodą rezultatą, tai pirmenybė teikiama vyresniems dalyviams.
- 4.3. Varžybų organizatoriams nutarus gali būti išaiškinami nugalėtojai penkerių metų amžiaus grupėse. Tada kiekvieno sportininko pasiektas rezultatas dauginamas tik iš rungties koeficiento.
- 4.4. Komandinėje įskaitoje nugalėtojai išaiškinami pagal nuostatus, kuriuos pateikia varžybų organizatoriai.

5. METINIAI AMŽIAUS KOEFICIENTAI

- 5.1. Metiniai amžiaus koeficientai skaičiuojami naudojant eksponentinę funkciją.

$$k = e^{(0,0680) + 0,00001380m^{2,5}}$$

čia m – sportininko amžius (metais) varžybų metu (jis gaunamas iš varžybų pirmosios dienos datos atėmus sportininko gimimo datą).

- 5.2. Metiniai amžiaus koeficientai pateikti lentelėje. Joje jų reikšmės yra suapvalintos iki keturių reikšminių skaitmenų. Tokias suapvalintas koeficientų reikšmes reikia naudoti ir kompiuterinėse programose, nes, priešingu atveju, taikant pateiktą formulę ir imant koeficientus iš lentelės apskaičiuoti rezultatai gali nežymiai skirtis.

6. REKORDAI

- 6.1. Bendroji įskaita (reitingai): registruojami trikovės, keturkovės, taip pat kiekvienos rungties rekordai.
- 6.2. Amžiaus grupės: registruojami trikovės, keturkovės, taip pat kiekvienos rungties rekordai.

Nuostatų autorius – dr. Kęstutis Vislavičius

